

Broedvogels van de Veluwemeerkust 2024

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Gebied	4
2.1 Gebiedsbeschrijving	4
2.2 Huidige situatie en beheer	5
3. Werkwijze en omstandigheden	6
3.1 Doelstelling inventarisatie	6
3.2 Veldwerk	7
3.3 Verwerking en interpretatie gegevens	8
4. Resultaten	9
4.1 Soorten en aantallen	9
4.2 Soortbesprekingen	10
Watervogels	10
Weide- en akkervogels	10
Struweelvogels	11
Riet- en moerasvogels	11
Bosvogels	13
4.3 Overige waarnemingen	13
Colofon	14
Bijlage 1 Verspreidingskaarten per soort	15

1. Inleiding

Voor u ligt het eindrapport van de uitgevoerde broedvogelinventarisatie van het gebied Veluwemeerkust bij Hierden, in het voorjaar van 2024. Hierbij is gebruik gemaakt van het verslag van de inventarisatie in het voorjaar 2019. De tekst en foto's zijn dus voor een deel gelijk aan het verslag van 2019.

Deze broedvogelinventarisatie werd uitgevoerd door de *Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe* (VBW) en vond plaats in opdracht van het beheerteam Noordwest-Veluwe van Natuurmonumenten. De inventarisatie is uitgevoerd in de periode maart t/m juni 2024 en omvatte het monitoren van alle voorkomende broedvogelsoorten. De gegevens zijn verzameld volgens de BMP-methodiek van Sovon en geven een beeld van de aanwezigheid, dichtheid en verspreiding van de aanwezige vogelsoorten. Het verzamelen en interpreteren van inventarisatiegegevens vormt een belangrijke basis voor de uitvoering, evaluatie en verbetering van beheermaatregelen. Met name voor kwetsbare en bedreigde vogelsoorten is het van groot belang om te beschikken over recente monitoringsgegevens. Alle verzamelde gegevens zijn in dit rapport uitgewerkt.

Onze dank gaat uit naar de medewerkers van het beheerteam Noordwest-Veluwe van Natuurmonumenten, voor de hulp in de voorbereiding en uitvoering van deze inventarisatie. Daarnaast bedanken wij alle deelnemers die aan de inventarisatie een bijdrage hebben geleverd.

Het (noord)oostelijke deel van het gebied Veluwemeerkust, met linksboven het mondingsgebied van de Hierdense beek. Op de voorgrond de bospercelen Grote Weiland en Bloemkampen, met daarboven de Munnekesteeeg die vanaf Hierden richting Bad Hoophuizen (rechts) loopt.

2. Gebied

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het natuurgebied Veluwemeerkust is gelegen aan de voormalige Zuiderzeekust, ten noorden van Hierden in de gemeente Harderwijk. Veluwemeerkust is een gebied met een bijzondere historie, want vroeger regeerde hier de Zuiderzee. Op sommige plaatsen is het reliëf van de toenmalige strandwallen nog zichtbaar. Zo woest als destijds is het er nu niet meer, maar nog wel dynamisch. Het gebied maakt onderdeel uit van de Hierdense Poort: één van de zeven zogenaamde ecologische poorten die de Veluwe aan moeten sluiten op de omliggende rivieren en randmeren. De Hierdense Poort verbindt het dichte Veluwemassief met de openheid van de Veluwemeerkust.

Het gebied bestaat voornamelijk uit extensieve productiegraslanden met een bloem- en kruidenrijke vegetatie. Het gebied was van oorsprong een belangrijk weidevogelbolwerk, met tot circa 35 jaar geleden nog broedende Kemphanen. Tot eind jaren '70 werden er in het kustgebied nog Korhoenders gezien en tot in de jaren '80 werden er hier nog meerdere territoria van de Grauwe gors vastgesteld. Het is een vochtig gebied. Het gebied wordt gevoed door een constante aanvoer van schoon kwelwater vanaf de Veluwe, waarbij ook de Hierdense beek zorgt voor watertoevoer. Deze laaglandbeek ontspringt nabij het Uddelermeer en mondt na bijna 20 km uit in het Veluwemeer. Het is de langste beek van de Veluwe en stroomt onder andere door de Leuvenumse bossen, waar hij de Leuvenumse beek heet.

Centraal in het natuurgebied liggen twee graslanden, de Leeuweriksweide en Kievitsweide, waar halverwege de negentiger jaren de toplaag is verwijderd in het kader van een natuurherstelproject. Beide graslanden hebben zich sindsdien ontwikkeld tot waardevolle natte schraallanden met een bijzondere vegetatie.

Nabij de monding Hierdense beek is een uitkijkhut op palen gesitueerd, die uitzicht geeft op het Veluwemeer. Aan de zuidzijde wordt het natuurgebied begrensd door industrieterrein Lorentz van Harderwijk. Aan de noordzijde, grenzend aan de Killenbeek, bevindt zich het recreatiecomplex EuroParcs Bad Hoophuizen.

Vanaf de bebouwing van Hierden loopt de Munnekesteege als verharde betonweg dwars door het gebied richting Hoophuizen, grotendeels afgesloten van autoverkeer. Ter hoogte van het EuroParcs Bad Hoophuizen was hiervoor oorspronkelijk een landbouwsluit aangelegd, waarbij het inrijverbod nu alleen nog met bebording wordt aangegeven. De weg is onderdeel van het fietspadtracé van Harderwijk naar Kampen, langs het Veluwe- en Drontermeer.

2.2 Huidige situatie en beheer

Het grootste deel van het (inventarisatie-) gebied Veluwemeerkust is in beheer en eigendom van Natuurmonumenten. Natuurmonumenten werkt hard aan het onderhouden en versterken van dit waterrijke natuurgebied en haar bijzondere natuurwaarden. Het gebied is voortdurend in ontwikkeling en door aankopen van Natuurmonumenten is het te beheren gebied de afgelopen jaren al flink uitgebreid. Het weidegebied bestaat voornamelijk uit extensief beheerde productiegroenlanden, waar op veel plaatsen een overgangsbeheer wordt gevoerd. Samen met nog te verwerven gronden vormen ze tevens onderdeel van het TOP-gebied Bloemkampen. Het Waterschap Vallei en Veluwe wil in dit gebied antiverdrogingsmaatregelen gaan uitvoeren. In de komende jaren zullen de oevers van diverse watergangen een meer natuurlijk oeververloop krijgen. Het beheer door Natuurmonumenten is erop gericht om het aanwezige kwelwater meer naar de oppervlakte te laten komen, net zoals vroeger het geval was. Daardoor zal naar verwachting bloemrijke vegetatie terugkeren. Meer bloemen betekent ook meer vlinders, libellen en andere insecten. Daarbij zullen naar verwachting ook 'ouderwetse' vogels van het boerenland gebaat zijn. De weidegebieden hebben een extensief begrazingsbeheer, waarbij grote delen zijn verpacht en het maaien na 15 juni en veelal gefaseerd uitgevoerd wordt.

Natuurmonumenten kocht in de voorbije jaren meerdere gronden aan ter uitbreiding van het natuurgebied. Eén van die gebieden, nabij de Oostermheenweg, werd in de winter 2015/2016 herontwikkeld tot een plasdrasgebied. Daarnaast is er ter plaatse van de oeverzone van dit gebied een rietherstelproject gestart. Dit ten gunste van kwetsbare riet- en moerasvogels. De uitvoering van rietherstel lijkt zich sinds 2016 goed te ontwikkelen, wat we terugzien in de resultaten van specifieke soorten verderop in dit rapport. De oeverzone van de Veluwemeerkust is onderdeel van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Binnen de beschermstatus van dit gebied is er voor Roerdomp en Grote karekiet een herstelopgave van kracht.

In de afgelopen jaren hebben in het gebied grote werkzaamheden plaatsgevonden om de kwaliteit van de natuur te verbeteren. Grote delen zijn afgeplagd en zijn beken verondiept waardoor het gebied verder is vernat. Verder is er zaadrijk strooisel aangebracht. Het doel is o.a. een aantal plantensoorten weer terug te krijgen. In 2025 vinden de laatste werkzaamheden plaats. De maatregelen zullen gevolgen hebben voor zowel de fauna als de flora.

De stip op de horizon is een aaneengesloten natuurgebied dat duurzaam beheerd kan worden. Met bloemrijke graslanden waar echte koekoeksbloem, dotterbloem en rietorchis weer bloeien. En waar je karakteristieke vogels zoals de Roerdomp, Grote karekiet en Roodborsttapuit kunt aantreffen.

3. Werkwijze en omstandigheden

3.1 Doelstelling inventarisatie

Het verzamelen en interpreteren van inventarisatiegegevens vormt een belangrijke basis voor de uitvoering, evaluatie en verbetering van beheermaatregelen. Met het systematisch vastleggen van de aanwezige broedvogelsoorten wordt informatie verkregen over hun verspreiding en aantalsontwikkeling. Ook geeft het inzicht in de effecten op het gevoerde beheer en de huidige toestand van de verschillende gebiedsdelen als leef- en broedgebied voor vogels. Hierbij ligt een belangrijk accent op de kartering van zeldzame, schaarse en bedreigde broedvogelsoorten.

De Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe voert al decennialang broedvogelinventarisaties uit en streeft naar een zo hoog mogelijke kwaliteit, binnen de algehele norm die van een degelijke broedvogelinventarisatie mag worden verwacht. Concreet dient de inventarisatie aan een aantal eisen te voldoen:

- verzameld volgens de criteria en kwaliteitsnormen van Sovon;
- alle beheerrelevante soorten worden gekarteerd;
- output van alle broedvogelgegevens als 'stippenkaart' (verspreidingskaart per soort) ten behoeve van een goede interpretatie in verspreiding en dichtheden per soort.

Naast de al genoemde doelstellingen heeft de inventarisatie voor de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe ook als doelstelling om leden enthousiast te maken voor het uitvoeren van inventarisatiewerk en hen hiermee ervaring te laten opdoen. De inventarisatie stond daarbij onder leiding van leden met voldoende ervaring op dit gebied.

Het inventarisatieplot is in 2016 en 2019 ook door onze vereniging geïnventariseerd. In dit rapport zijn de resultaten van die jaren als vergelijking opgenomen.

3.2 Veldwerk

De broedvogelinventarisatie werd uitgevoerd in de periode maart t/m juni 2024, volgens het Broedvogel Monitoring Project van Sovon (BMP, type A) en de daarvoor in de handleiding vastgelegde werkwijze (Vergeer J.W, Boele A. & van Bruggen & Turnhout C.2023).

Het te inventariseren gebied (totaal 424 ha) lag globaal tussen industrieterrein Lorentz bij Harderwijk aan de westzijde en de Killenbeek langs EuroParcs Bad Hoophuizen aan de oostzijde, met daarbinnen het stroom- en mondingsgebied van de Hierdense beek. De kustlijn van het Veluwemeer was de noordwestelijke grens en de zuidoostelijke grens werd gevormd door de bosrand van De Bloemkampen en het Grote Weiland. Het geïnventariseerde gebied is gelijk aan dat van 2019.

Gezien de omvang van het inventarisatiegebied werd het gebied net als in 2019 opgedeeld in een westelijk en een oostelijk deel. Het westelijke deel bestond uit de kuststrook tussen industrieterrein Lorentz en de monding van de Hierdense beek. Het oostelijke deel bevond zich globaal tussen de Hierdense beek en de Killenbeek(weg). De beide gebiedsdelen werden in groepsverband uitgevoerd, met een vaste coördinator die de gegevens vastlegde. Dit om de continuïteit en betrouwbaarheid van de gegevens te waarborgen. Vanwege de kwetsbaarheid van het gebied en om verstoring te voorkomen werden de rondes steeds met maximaal 5-6 personen gelopen. Er is zoveel mogelijk getracht om de beide delen rond dezelfde datum en onder vergelijkbare omstandigheden te inventariseren.

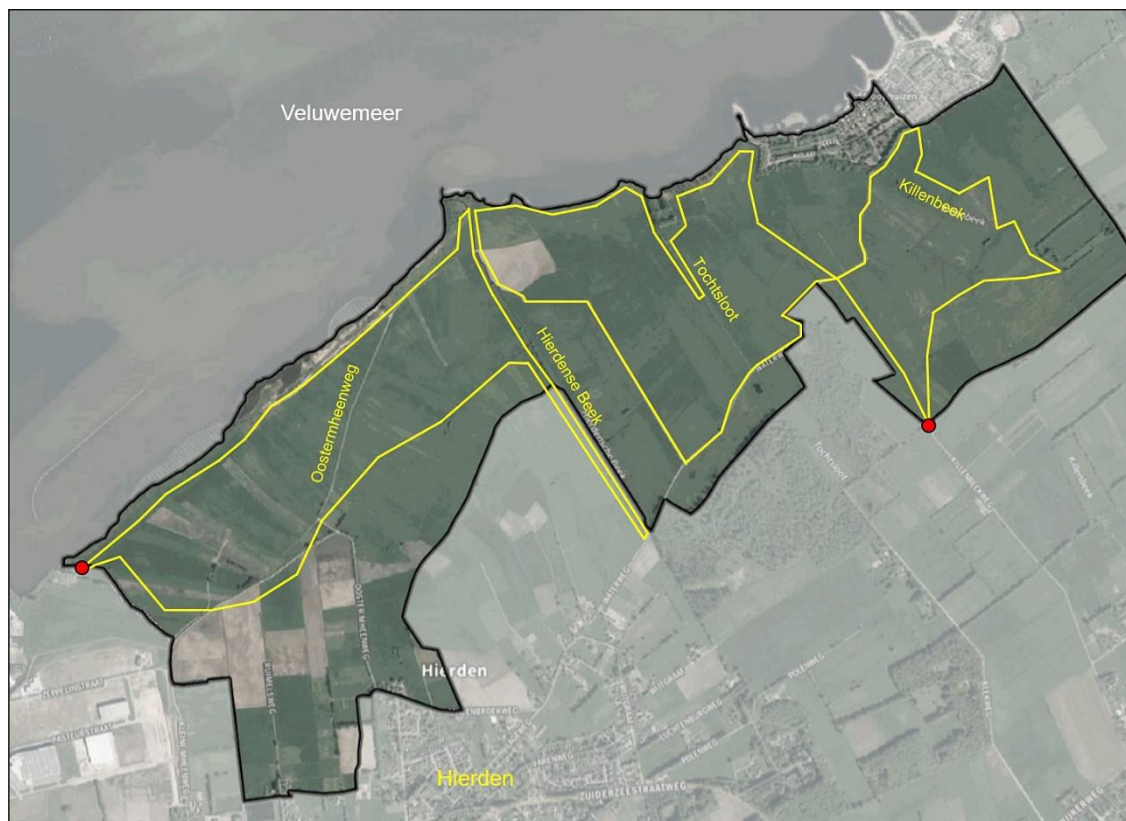
De inventarisatie bestond uit 5 ochtendbezoeken en 2 bezoeken na zonsondergang, speciaal voor de nachttactieve soorten (overeenkomstig werkwijze BMP-A).

In onderstaande tabel staan de verdere details van deze veldbezoeken weergegeven.

	Datum	Begintijd	Eindtijd	Deel	Weertype	Wind	Temp.	Deel n.
1	6 april	6.42 u.	10.06 u.	oost	zonnig	2-3 bft	13-17	5
2	9 april	6.45 u.	9.41 u.	west	bewolkt	3-4	8-11	3
3	18 april	6.00 u.	9.27 u.	west	zonnig	0-1	2-5	4
4	20 april	5.52 u.	8.09 u.	oost	buien	3	6	4
5	2 mei	5.36 u.	9.34 u.	west	zonnig	2	15-21	3
6	11 mei	5.34 u.	9.22 u.	oost	zonnig	2	12	3
7	23 mei	20.44 u.	23.16 u.	west	half bewolkt	0	16-18	4
8	25 mei	20.52 u.	23.26 u.	oost	onbewolkt	0	15	4
9	30 mei	5.05 u.	9.03 u.	west	half bewolkt	2	14-16	3
10	1 juni	4.58 u.	9.06 u.	oost	bewolkt	3	16	3
11	13 juni	4.32u.	8.24 u.	west	bewolkt	0	10-12	5
12	15 juni	4.31 u.	7.52 u.	oost	bewolkt	2-4	10-12	3
13	21 juni	20.50 u.	23.39 u.	oost en west	bewolkt	2	16-17	5

De weersomstandigheden waren over het algemeen goed. Alleen op 20 april was het inventariseren een koude en natte aangelegenheid met flink windvlagen. Vanwege de vele regen die al sinds het najaar van 2023 is gevallen was het gebied extreem nat. Grote stukken weiland stonden blank en waren greppels breed en sloten soms moeilijk te passeren. Twee inventariseerders vielen voorover in een dichtgegroeide sloot.

Tijdens de bezoeken werd er een vooraf vastgelegde route gelopen, zoals aangegeven op de onderstaande afbeelding. De beide routes werden voornamelijk met de klok meegelopen, met tenminste tweemaal een tegengestelde looprichting. Dit vanwege de afname van zangactiviteit in de loop van de ochtend en om te voorkomen dat daardoor vroeg actieve soorten gemist zouden worden. Vanwege de natte en donkere omstandigheden bleek het tijdens de 1^e avondronde niet veilig om de vastgestelde route te lopen. De 2^e avondronde is via de verharde fietspaden uitgevoerd waarbij het oostelijk en westelijk deel in een keer werd bezocht.

*Looproute tijdens de inventarisatie, voor zowel het westelijke als het oostelijke inventarisatiegebied.
De rode stippen geven het startpunt van de beide routes aan.*

3.3 Verwerking en interpretatie gegevens

Net als in 2019 zijn de gegevens digitaal ingevoerd in het veld. Dit maakte het mogelijk om de waarnemingen zeer gedetailleerd in te tekenen. Na de invoer ter plaatse konden de gegevens bij thuiskomst geüpload worden naar de webmodule van Sovon. Na upload en controle van de ingevoerde gegevens is gebruik gemaakt van de automatische clustering in het programma. Deze clustering volgt strikt de Sovon-richtlijnen van het BMP-project. Dit maakt de output, de stippenkaarten, tot een zuivere vertaling van de ingevoerde waarnemingen. Alle soortkaarten zijn opgenomen in de bijlage.

4. Resultaten

4.1 Soorten en aantallen

In het gebied Veluwemeerkust werden in 2024 totaal 61 vogelsoorten als zekere of (zeer) waarschijnlijke broedvogel vastgesteld. Hiervan komen 12 soorten voor op de 'Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels' (2017). Alle broedvogelsoorten zijn in onderstaand overzicht weergegeven, met markering van de Rode Lijstsoorten. In 2019 werden 54 soorten, waaronder 11 Rode Lijstsoorten en in 2016 werden 60 soorten, waaronder 13 Rode Lijstsoorten, aangetroffen in het gebied.

Soort	2016	2019	2024
Baardman	0	1	1
Bergeend	0	0	2
Blauwborst	0	2	13
Boerenwaluw RL	8	8	8
Boomkruiper	3	3	4
Boompieper	8	0	0
Boomvalk RL	1	0	0
Bosrietzanger	20	11	32
Braamsluiper	1	1	0
Brandgans	0	0	1
Bruine Kiekendief	0	0	1
Buizerd	2	3	2
Cetti's Zanger	0	0	7
Fitis	18	9	5
Fuut	9	9	4
Gaai	0	0	1
Gekraagde Roodstaart	0	1	0
Gele Kwikstaart RL	2	0	0
Glanskop	1	0	0
Grasmus	21	29	15
Graspieper RL	37	74	65
Grauwe Gans	10	19	19
Grauwe Vliegenvanger RL	0	0	1
Groene Specht RL	1	0	0
Groenling	0	0	0
Grote Bonte Specht	3	3	1
Grote Canadese Gans	0	0	2
Grote Lijster RL	0	1	0
Heggenmus	4	0	2
Holenduif	2	4	0
Houtduif	6	5	9
Huismus RL	0	0	1
IJsvogel	1	0	0

Soort	2016	2019	2024
Koolmees	11	13	11
Krakeend	1	1	0
Krooneend	0	2	2
Kuifeend	7	1	2
Kwartel	4	5	3
Meerkoet	7	9	13
Merel	21	23	20
Nijlgans	1	2	4
Pimpelmees	7	4	7
Porseleinhoen RL	0	0	1
Putter	7	9	9
Ransuil RL	0	1	0
Rietgors	31	47	60
Rietzanger	15	29	83
Roodborst	5	1	2
Roodborsttapuit	15	17	16
Scholekster	2	1	2
Slobeend	0	0	1
Snor RL	0	3	18
Sperwer	1	0	0
Spotvogel RL	1	2	5
Spreeuw	0	0	1
Sprinkhaanzanger	1	0	9
Staatmees	1	0	0
Tapuit RL	1	0	0
Tjiftjaf	27	16	35
Torenvalk	0	0	0
Tuinfluitier	18	6	8
Tureluur RL	5	6	7
Veldleeuwerik RL	1	3	7
Vink	21	12	14
Waterhoen	1	2	2
Waterral	0	2	3

Kievit	6	2	14
Kleine Bonte Specht	1	0	0
Kleine Karekiet	47	58	54
Kleine Plevier	1	0	0
Kneu RL	11	12	16
Knobbelzwaan	5	4	3
Koekoek RL	1	2	4

Watersnip RL	1	1	3
Wielewaal RL	1	0	0
Wilde Eend	6	15	15
Winterkoning	31	18	34
Witte Kwikstaart	4	2	2
Zanglijster	11	4	7
Zwarte Kraai	4	6	2
Zwartkop	20	26	17
<i>Aantal territoria</i>	<i>520</i>	<i>543</i>	<i>712</i>
Aantal soorten	60	54	61

RL : Rode Lijst soort.

Rode Lijsten bevatten soorten die bedreigd worden of kwetsbaar zijn. Rode Lijsten hebben geen juridische status, maar hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringsfunctie. Overheden en natuurbeheerders worden verondersteld met de soorten op deze lijst rekening te houden. Voor deze soorten geldt een hogere prioriteit bij het nemen van actieve beschermingsmaatregelen, bijvoorbeeld door hun leefgebieden te verbeteren.

De huidige 'Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels' is in 2017 vastgesteld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Op deze Rode Lijst staan 87 Nederlandse broedvogels.

De 87 Rode Lijstsoorten zijn op te delen in vier categorieën: gevoelig, kwetsbaar, bedreigd en ernstig bedreigd. Van de 12 aangetroffen soorten van deze lijst in 2024 bevinden zich er 11 in de eerste twee categorieën en de Watersnip in de 3^e categorie.

4.2 Soortbesprekingen

In deze paragraaf zal voor een selectie vogelsoorten een nadere toelichting worden gegeven. Deze soorten zijn onderverdeeld in soortgroepen, gerangschikt naar deelbiotoop. Hierin zullen tenminste alle aangetroffen Rode Lijstsoorten en een aantal andere karakteristieke soorten belicht worden.

Watervogels

Dit betreft een vrij lastige soortgroep om vanaf de oever te inventariseren. Tijdens het inventariseren bevonden zich vaak veel vogels verder uit de kust op het Veluwemeer, waarbij het lastig te interpreteren is welke vogels als broedvogel een binding met de oeverzone hebben. Daarnaast biedt die oeverzone veel beschutting, waardoor het zicht achter de rietkragen beperkt is en er daardoor paartjes en baltsgedrag gemist kunnen worden. Desondanks is getracht een zo goed mogelijke weergave en interpretatie te geven aan de waargenomen soorten en aantallen. De aantallen wijken niet sterk af door in 2019.

Weide- en akkervogels

Op landelijk niveau staat deze soortgroep onder druk, door onder andere veranderd grondgebruik, verdroging, predatie en veranderingen door menselijke activiteit (recreatie, stadsuitbreiding etc.). Van oorsprong was het weidegebied ten noorden van Hierden en een deel van de Polder Hoophuizen een uitstekend weidevogelgebied, met dichtheden die vergelijkbaar waren met andere weidevogelbolwerken langs de voormalige Zuiderzeekust. In de afgelopen 25 jaar is dit dramatisch teruggelopen. Tot eind jaren '70 werden Korhoenders nog waargenomen tot bijna aan de kustlijn en tot in de jaren '80 waren er nog jaarlijks baltsende en broedende Kemphanen aanwezig. In die periode werden nabij de monding Hierdense beek ook nog zingende Grauwe gorzen gehoord, maar ook deze zijn (net als elders in Nederland) in rap tempo verdwenen. Het is niet voor niets dat bijna de helft van de vastgestelde Rode Lijstsoorten in deze soortgroep vallen.

Grutto (0 territoria???) RL

De Grutto komt niet voor in de lijst met territoria. Echter, we zijn van mening dat er wel degelijk 2 paartjes hebben gebroed. Tot twee keer toe werden er bij een plasje in het westelijke deel 2 groepjes

pullen geconstateerd. Dat dit niet heeft geleid tot registratie van een broedgeval komt doordat de waarnemingen buiten de datumgrenzen liggen. En dan kan het zijn dat ze buiten de plot uit het ei zijn gekomen. Jonge Grutto's kunnen namelijk al lopend flinke afstanden afleggen. Maar vanaf de plek waar ze zijn geconstateerd zouden ze wel een hele grote afstand lopend moeten afleggen. Richting west ligt immers het industrieterrein van Harderwijk en in oostelijke richting eindigt de plot pas na een paar kilometer. En ook buiten de plot heeft de Grutto al jaren niet gebroed. Laten we hopen dat het inderdaad de eerste broedgevallen zijn na lange tijd van afwezigheid.

Kievit (14 terr.)

Een stijging 2 naar 14 territoria maakt ons blij. De oorzaak kan zijn gelegen in de extreem natte periode die er was. Maar het kan ook een indicatie zijn dat de aanpassingen aan het gebied hebben geleid tot een verbetering van het broedgebied van deze soort. Of een combinatie hiervan.

Watersnip (3 terr.) RL

Tijdens de eerste twee rondgangen werden met name in de rietherstelzone van de westelijke kustlijn Watersnippen waargenomen. Na clustering, en filtering van doortrekkende en/of pleisterende vogels, bleven er 3 geldige territoria over aan de zuidkant van de Oostermheenweg.

Veldleeuwerik (7 terr.) RL

Ten opzichte van 2019 een forse toename. De territoria liggen net als in 2019 allemaal in het westelijke deel. Op zich is de toename heel verheugend maar ook hier is het de vraag of dit met de aanpassingen aan het biotoop te danken is.

Struweelvogels

Met name langs de randen en overgangen van biotopen bevinden zich in het gebied mooie struweelranden, waar diverse karakteristieke soorten zijn aangetroffen.

Grasmus (15 terr.)

Een afname van 29 naar 15 territoria is opvallend. Het aanwezige broedbiotoop lijkt niet in belangrijke mate anders te zijn dan in 2019. Een verklaring kan hiervoor niet gevonden worden.

Spotvogel (5 terr.) RL

Van 2 naar 5 territoria is verheugend. De mooie gevarieerde zang was op 4 verschillende locaties verspreid over het gehele gebied te horen.

Grauwe vliegenvanger (1 terr.) RL

Een nieuwe soort in dit gebied. In het bosje bij de monding van de Hierdense beek liet hij zijn bescheiden zang horen. Het is niet uit te sluiten dat er hier 2 territoria waren die dicht bij elkaar lagen.

Riet- en moerasvogels

Het westelijke deel kenmerkte zich een aantal jaar geleden door smalle en doorzichtige rietstroken, uitkomend in een wat breder stukje bij de monding Hierdense beek. Door de aanplant en voorzieningen tegen het wegvreten is er flink veel riet bijgekomen. In de afgelopen jaren was in de rietkraag van het westelijk deel een flink aantal wilgen opgeschoten. Om verdere uitbreiding te

voorkomen zijn deze wilgen verwijderd en gedeponerd in het grasland voor de rietkraag. Deze wilgenstobben blijken een heel goed broedbiotoop te zijn voor Blauwborst, Winterkoning en Roodborsttapuit.

Het gedeelte ten oosten van de beek bevat enkele bredere delen van de rietkraag en is niet in belangrijke mate veranderd sinds de vorige telling.

Bosrietzanger (32 terr.)

Deze soort heeft het opvallend beter gedaan dan 5 jaar geleden toen maar 11 territoria werden geteld. Door de vernatting van het gebied is er langs de greppels en sloten in het weiland meer rietbegroeiing dan voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Mogelijk is dit een oorzaak van de sterke groei van het aantal territoria. Daarnaast kan deze soort ook een sterk wisselend broedseizoen hebben. Waarschijnlijk is er ook een link met de omstandigheden in het overwinteringsgebied in de Sahelzone, dat medebepalend kan zijn op het navolgende broedseizoen in West-Europa.

Rietzanger (83 terr.)

Een stijging van 29 in 2019 naar 83 in 2024 is bijna ongelooflijk. Voor het gehele gebied werd de zang volop gehoord. Vooral in de rietkraag van het westelijk deel waren ze volop aanwezig. We hoorden er bijna continu meerdere tegelijk op geringe afstand van elkaar. Naar onze mening geeft de verspreiding van territoria (na clustering) op de soortkaart een realistische weergave van de aanwezigheid van vogels in het veld tijdens onze veldbezoeken. De soort heeft het in het gehele land goed heeft gedaan. En de verbetering van de rietkraag zal hier zeker aan hebben bijgedragen.

Snor (18 terr.) **RL**

Een stijging van 3 naar 18 territoria van deze Rode Lijstsoort. Bij de vorige inventarisatie werd vermeld dat hij alleen broedt in bredere rietvegetatie. En daarvan is nu veel meer aanwezig dan 5 jaar geleden.

Blauwborst (13 terr.)

Het gaat op landelijk niveau goed met de Blauwborst en dat is hier dan ook goed te merken. De vogel doet het goed in gebieden met riet- en solitaire wilgvegetatie. Voor deze soort zou het gunstig zijn om niet alle rietzones helemaal te ontdoen van wilggroei maar hier en daar een struikje op te laten schieten. Deze worden in de baltstijd vaak als hogere zangpost gebruikt, om van daaruit de bekende parachutevluchten te maken. In het westelijke deel is de wilgvegetatie nagenoeg geheel verwijderd en toch zien we een zeer forse toename van 2 naar 13 territoria. Geconstateerd werd dat de Blauwborsten intensief gebruik maken van de wilgenstobben die in het gras naast de rietkraag zijn gedeponerd. Ook werden daar foeragerende juvenielen gezien. Het is dus aan te bevelen deze stobben te laten liggen.

Rietgors (60 terr.)

In 2019 bleek al dat de stand van de Rietgors flink toenam. Dat is niet gestopt. In alle rietkragen werden er wel meerdere zingende exemplaren en paartjes geconstateerd.

Sprinkhaanzanger (9 terr.)

in 2019 kwam deze soort in het geheel niet voor als broedvogel en nu met zelfs 9 territoria. Een vogel die zich moeilijk laat zien maar voor mensen met goede oren wel te vinden. De zeer hoge triller is voor de wat oudere vogelaar vaak niet te horen. Gelukkig liep er iedere keer wel iemand met "jonge" oren mee. De territoria lagen steeds in de buurt van water en bomen zoals bij de Hierdense beek.

Bruine kiekendief (1 terr.)

In het westelijke deel werden al vroeg in het seizoen Bruine kiekendieven gezien. Dat resulteerde in het nestelende paar dat bij iedere telling gezien werd bij het invallen in de rietkraag. In het oostelijke deel werden bij de eerste tellingen ook 1 of 2 exemplaren gezien maar dat heeft niet tot een nest geleid. In voorgaande inventarisaties heeft deze soort hier niet gebroed.

Cetti's zanger (7 terr.)

Net als op vele plekken in Nederland heeft deze soort ook de Veluwemeerkust gevonden. De soort heeft zich explosief uitgebreid in het afgelopen decennium in Nederland. In dit plot zat er in 2019 nog niet 1 en nu al 7 territoria. Deze zanger blijft in de winter in Nederland. De zachte winters spelen bij de uitbreiding naar wordt verwacht een grote rol. De territoria zijn te vinden in de forse begroeiing bij water. Vooral grote braamstruiken bleken aantrekkelijk als zangpost.

Porseleinhoen (1 terr.) RL

Tijdens de 2 avond/nachttelling werden we verrast door het uitgebreide roepen van deze schaarse soort. Vlak naast het fietspad in het oostelijke deel was het geluid niet te missen. Of het tot broeden heeft geleid is niet bekend. Maar wel een mooie waarneming van deze Rode Lijstsoort.

Bosvogels

In 2016 was de Bloemkampen nog onderdeel van het geïnventariseerde gebied waardoor een aantal territoria van bosvogels werden geregistreerd. Die soorten zie je in 2019 al bijna niet meer in het overzicht. Dat is nu niet veel anders. Bij de monding van de Hierdense beek en de Tochtsloot bevinden zich kleine stukjes bos en konden territoria van enkele soorten worden geregistreerd.

4.3 Overige waarnemingen

Naast de aangetroffen broedvogelsoorten werden er ook waarnemingen gedaan van niet-broedvogels. Hieronder een korte opsomming van enkele bijzondere soorten uit die categorie. Het betreft hier waarnemingen die tijdens de inventarisatieronden zijn gedaan.

Lepelaar

Op 20 april vlogen er 5 Lepelaars over het westelijk deel. De dichtstbijzijnde broedkolonie van Lepelaar is bij de Oostvaardersplassen in Flevoland.

Boomvalk

Op 13 juni vloog een Boomvalk over de Hierdense beek. In 2016 kon van deze soort hier nog een territorium worden genoteerd.

Witgat

Tijdens de laatste ochtendronde in juni werd een Witgat gezien. Medio juni is de doortrekperiode van deze soort, die niet in Nederland broedt.

Zomertaling

Op 30 mei en 1 juni werd in een plasje in het westelijk deel een Zomertaling gezien.

Zwarte Ruiter

Op 20 april was er een groep van ongeveer 20 doortrekkende Zwarte ruiters aanwezig in een ondergelopen stuk weiland in de Polder Hoophuizen.

Rotgans

Op 18 april werd een groep Grauwe ganzen vergezeld door een Rotgans. Een bijzondere waarneming van deze verdwaalde kustvogel.

Zoogdieren

Tijdens meerdere ronden werden in totaal 73 hazen en 12 reeën waargenomen.

5. Deelnemers

Wij danken de volgende leden van de Vogelbeschermingswacht, voor hun actieve deelname aan deze inventarisatie:

Louw den Besten - Dik Bos - Frans Deuring - Wolbert Hermus - Benno van den Hoek - Kees Kraaijeveld - Jan de Pagter – Kees Kooijman – Hidde Nieuwenhuijzen – Peter Keune – Bas Schreuder – Andre Jansen – Henri Heussen – Steven Hijmissen – Jan Peter Kelder.

Colofon

Uitgave: september 2024

Samenstelling: Dik Bos (met dank aan Benno van den Hoek voor het gebruik van zijn verslag van 2019).

Foto's in dit verslag:

Gerrit Rekers, Natuurmonumenten (pag. 2 & 13), Roel Pannekoek (pag. 5), Jan Nijendijk (pag. 10) en Kees Kraaijeveld (pag. 10).

Dik Bos: Foto voorblad

Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe

Voorzitter: Louw den Besten

voorzitter@vbwnoordveluwe.nl

Secretaris: Dik Bos

secretaris@vbwnoordveluwe.nl

WWW.VBWNORDVELUWE.NL

Bijlage 1 Verspreidingskaarten per soort